

**Підтримка викладацької майстерності
та професійного розвитку викладачів
в Українському католицькому
університеті**

**Українсько-британський форум
«Досконалість викладання і навчання
у вищій освіті»**

Київ, 4 грудня 2019 року

**Тарас Добко, перший проректор УКУ,
член Національної команди експертів з реформування вищої освіти
Національного Еразмус+ офісу в Україні**

Навіщо?

- Глобальна дискусія про доцільність формальної університетської освіти внаслідок підвищення конкуренції з боку **неформальних провайдерів освіти**.
- Виклик для традиційних форм викладання і навчання з боку **онлайн-освіти**.
- Залучення в УКУ більш вмотивованих і **талановитих студентів**.
- Скерованість УКУ на **цілісний розвиток особистості** студента (знання-навички-ставлення), як стратегічний пріоритет.

Навіщо?

- Налаштованість на розширення **вільного вибору** студентами навчальних курсів і, як наслідок, на підвищення здорової конкуренції між викладачами.
- Курс на формування **студентоцентрованого середовища** для навчання і викладання.
- Наголос на **бакалаврських освітніх програмах** як особливій точці диференціації та конкурентної переваги УКУ на українському освітньому ринку.

Викладання має значення!

Цінність викладача як педагога зростатиме і ставатиме все більшою конкурентною перевагою для університету.

Варто інвестувати в професійний розвиток педагогічних навичок викладачів, якщо хочемо залишитися на плаву в сучасному конкурентному середовищі.

Педагогіка як мистецтво у вищій освіті і професійний розвиток викладачів має стати стратегічним пріоритетом для УКУ.

Disruption та постановка проблеми

Де має бути точка входу?

Де для наших викладачів, є найбільш очевидним, що вони знають і вміють найменше? Де існує *momentum* у зовнішньому середовищі?

Цією точкою входу стало **е-навчання**, яке було на устах внаслідок популярності МВОКів, глобальної дискусії про дистанційні курси як альтернативу до формальної стаціонарної освіти на кампусі, тощо.

For 2×2 matrix:

$$r_{1,2} = \frac{1}{2}[(a+d) \pm \sqrt{(a-d)^2 + 4b^2}] \text{ are real}$$

clearly, $r_1 = r_2 \iff a = d$ and $b = 0 \implies A = al$.

Orthogonality: $r_1 \neq r_2$, $\mathbf{v}_1$ and $\mathbf{v}_2$ are EV's; then:

$$(r_1 - r_2)\mathbf{v}_1^T \mathbf{v}_2 = (A\mathbf{v}_1)^T \mathbf{v}_2 - \mathbf{v}_1^T A\mathbf{v}_2 = \mathbf{v}_1^T A \mathbf{v}_2 - \mathbf{v}_1^T A \mathbf{v}_2 = 0$$

thus $\mathbf{v}_1^T \mathbf{v}_2 = \mathbf{v}_1 \cdot \mathbf{v}_2 = 0$.

Set $\mathbf{w}_j := \mathbf{v}_j / \|\mathbf{v}_j\|$ and $P = [\mathbf{w}_1 \ \mathbf{w}_2]$; then $\mathbf{w}_j \cdot \mathbf{w}_j = \delta_{jj}$ and

$$P^T P = \begin{pmatrix} \mathbf{w}_1^T \\ \mathbf{w}_2^T \end{pmatrix} (\mathbf{w}_1 \ \mathbf{w}_2) = \begin{pmatrix} \mathbf{w}_1 \cdot \mathbf{w}_1 & \mathbf{w}_1 \cdot \mathbf{w}_2 \\ \mathbf{w}_2 \cdot \mathbf{w}_1 & \mathbf{w}_2 \cdot \mathbf{w}_2 \end{pmatrix} = I$$

and

$$P^T A P = P^{-1} A P = \begin{pmatrix} r_1 & 0 \\ 0 & r_2 \end{pmatrix}.$$

У цифровому світі з легким доступом до інформації е-навчання є чудовою нагодою створити «землетрус» у викладанні і поставити вкрай важливе питання, що є «**добрим викладанням**» в сучасному університеті. Це підштовхує викладачів до пошуку більш новаторських викладацьких практик і моделей, і головне – змушує їх **змістити фокус зі себе на студентів** – їх потреб, обмежень, талантів, зацікавлень.

Центр навчальних та інноваційних технологій (ЦеНІТ)

(<https://ceit.ucu.edu.ua/>) постав з метою допомогти викладачам:

- оволодіти технологіями у викладанні навчальних дисциплін;
  - засвоїти методи і практики змішаного навчання;
  - здобути цифрову та інформаційну грамотність.

Окремим завданням ЦеНІТу було розпочати закладати фундамент для створення еко-системи підтримки і розвитку викладацької майстерності.

Створення електронного середовища CMS UCU для навчальних курсів УКУ (на базі Moodle).

Впровадження методик змішаного навчання.

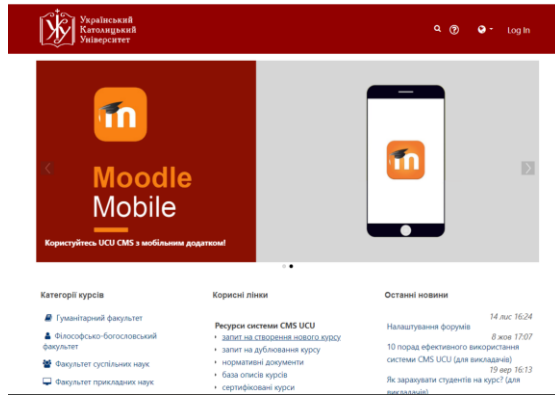

Розвиток інформаційної грамотності.

Розвиток цифрової грамотності – пріоритет на 2019-20 н.р.

Викладацька майстерність і професійний розвиток викладачів.

- Система CMS UCU (на 09.2019) містить **990** розроблених курсів. Маємо **350** курсів в системі, на яких навчалися студенти у 2018-2019 н.р. >> 43% н.д.
- Затверджено положення: «Про електронні навчальні курси», «Про експертизу електронного курсу навчальної дисципліни УКУ» (експертиза курсу базового і поглибленого рівня)
  - липень 2019: **112** електронних курси успішно пройшли сертифікацію ЕНК базового рівня згідно з відповідним положенням, це - 14 % навчальних дисциплін.
- Курси, семінари, тренінги за напрямком «Робота із CMS UCU».
- Підготовка методичних матеріалів (текст, відео) для самостійної роботи викладачів над вдосконаленням навичок роботи із CMS UCU (інтегровані в систему).
- Розсилки про нові функції і можливості інструментарію роботи із е-курсами.

- Істотний апгрейд системи CMS UCU (з метою зробити систему *user friendly*).
- [Відкриті презентації](#) електронних навчальних курсів системи CMS UCU. Заохочувальні премії для кращих розробників (по 5 відзнак у 2016, 2017, 2018).
- Викладачі навчають викладачів-колег.
- Створення е-курсів в CMS UCU як частина контракту з викладачами і складова частина атестації при продовженні контракту.

Більшість викладачів УКУ навчилася працювати зі системою CMS UCU і викладає свої курси в електронне середовище.

Впровадження методик змішаного навчання

- Ідентифікація лідерів (*innovators*) у впровадженні змішаного навчання в УКУ, а також перехід до етапу появи *early adopters*.
- Розробка та впровадження навчального курсу «[Е-дидактика та змішане навчання](#)», що викладається методом змішаного навчання (курс розміщено в середовищі CMS UCU).
  - Дві ітерації - 2017-18, 2018-19 н.р.
- Семінари та консультації за напрямком
  - тематика: ознаки курсів змішаного навчання, інструменти зворотного зв'язку, інструменти для спільної роботи і співпраці

Е-ДИДАКТИКА ТА ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ

9 тем

15 відео

25 скрінкастів

13 завдань

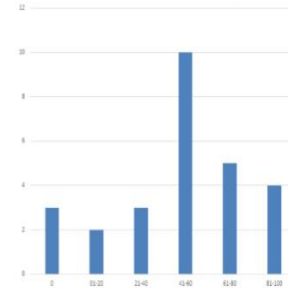
23 цифрових інструменти

27 учасників е-курсу

5 осіб відвідали всі заняття

17 виконали хоча б половину завдань курсу

11 відвідали більше половини занять

Впровадження методик змішаного навчання

- Семінари із залученими фахівцями (закордонний досвід):
  - [Дженіфер Дікінсон](#), Центр викладання та навчання Вермонтського університету, “[Introduction to Blended and Web-enhanced Instruction](#)” та ін.
  - Нінке де Йонг, Маастрихтський університет, “[Як впровадити змішане навчання](#)”

Впровадження методик змішаного навчання

Висновки:

Все більше викладачів розуміють різницю в педагогіці викладання курсу змішаного навчання, а також, що дизайн курсу істотно змінюється, якщо викладання проходить методом ЗН:

- викладачі змінюють спосіб подання інформації та діяльностей на курсі (нпр., “перевернутий клас”), це відображається і в силабусі.
- викладачі пропонують нові навчальні можливості (для різних студентів - інші),
- відбувається нове визначення ролі викладача у процесі навчання.

Створення курсу ЗН є затратним в часі, але викладачі-новатори роблять це:

- подають свої курси на експертизу ЕНК поглибленого рівня (за розробку курсу ЗН нараховують години в навантаженні). Перші експертизи пройдуть цього року.

Помітно, що викладачі використовують цифрові інструменти для діагностики, оцінки та зворотного зв'язку, що сприяє розвитку цифрової культури (їх власної та студентів).

Розвиток інформаційної грамотності

Послуги, результати:

- Підтримка та розвиток інституційного репозитарію УКУ [ErUCU](#)
  - [Політика відкритого доступу УКУ](#), Положення про функціонування та наповнення
- Семінари із популяризації ідей відкритого доступу, ефективного представлення результатів досліджень науковців у відкритому доступі.
- Курс для аспірантів на 3 ECTS з інформаційної грамотності та наукових комунікацій (3 ітерації).
- Модулі в межах окремих навчальних дисциплін (для БП з історії, CS, МП з медіакомунікацій).
- Семінари за темами: наукометричні бази, основні наукометричні показники, наукові пошукові системи і сервіси, ідентифікатори вчених, спеціалізовані соціальні мережі, інструменти та технології для підтримки дослідної діяльності.

Розвиток цифрової грамотності – пріоритет на 2019-20 н.р.

Мета - розвиток цифрових навичок викладачів, студентів та працівників УКУ, поширення практик застосування інноваційних технологій у навчальній, викладацькій, дослідницькій роботі та повсякденному житті.

Тренінги та семінари з опанування й ефективного використання програм, цифрових інструментів та веб-сервісів:

- модуль по роботі із MS Excel: від основ до роботи із формулами, 4 кад. год, 55 осіб;
- освітній модуль (10 акад. год.) по створенню інтерактивних мультимедійних проєктів: опубліковані мультимедійні історії про простір УКУ та людей, які його створюють - <http://digilalliteracy.tilda.ws/>

Розвиток цифрової грамотності – пріоритет на 2019-20 н.р.

Консультаційна та технічна підтримка:

- розробка та адміністрування сайтів на платформі Wordpress;
- розробка і дизайн сайту інтерактивної мапи на платформі Omeka;
- створення інтерактивних мультимедійних веб-проектів та цифрових історій;
- добір та використання інструментів для створення цифрових географічних мап;
- робота з геоінформаційними системами;
- робота з презентаціями у Powerpoint.

Створення мультимедійних проектів:

- [«Віртуальний Музей Лісових Чортів»](#) – творчий проект студента магістерської програми з медіакомунікацій Максима Бадіка «Соціокультурна діяльність пластового руху ХХ століття: медіапроект»
- віртуальні тематичні виставки Центру Шептицького, цикл [«Органи чуття»](#)

1. Сертифікатна програма «[Школа викладацької майстерності](#)» 150 акад. год., 5 ECTS

Програма складається із трьох компонентів:

1. очні навчальні модулі - *обов'язкова програма* (загальний обсяг – 74 ауд. год.);
2. навчальні модулі, семінари, тренінги на вибір - *варіативна складова* (загальний обсяг 40 ауд. год.);
3. самостійна навчальна робота (36 годин самостійної роботи), з можливістю:
  - а) сертифікувати курс базового рівня
  - або б) виконати завдання курсу “Е-дидактика та змішане навчання”.

Сертифікатна програма «Школа викладацької майстерності»

Тематичні модулі очних сесій (обов'язкової програми):

- Укладання програми навчальної дисципліни та її реалізація;
- Студентоцентроване навчання. Форми й методи навчання;
- Підтримка навчання та вдосконалення викладання;
- Компетентності та навички, необхідні для професійного розвитку викладача.

ШВМ є результатом роботи викладачів, працівників УКУ та залучених експертів, зокрема з НаУКМА (Людмила Криворучка).

Викладацька майстерність і професійний розвиток викладачів

2. Міжнародна співпраця:

- *Great Teachers Seminar* у Львові (спільно з Університетом МакЮена, НаУКМА, ТДМУ за підтримки *Centre for the Advancement of Faculty Excellence*)
- "Програма розвитку лідерського потенціалу університетів України» від Британської ради в Україні
- Візит до УКУ Адама Лонгкрофта, декана з підтримки навчання і викладання Університету Сент-Мері, Твікенгем (Лондон) в межах програми розвитку лідерського потенціалу університетів України
- Співпраця з Дженіфер Дікінсон (стипендіатка програми Фулбрайта, директорка Центру викладання та навчання Вермонтського університету)

Викладацька майстерність і професійний розвиток викладачів

Great Teachers Seminar у Львові (листопад 2018, 56 осіб)

- відбувся в УКУ за участі викладачів Університету МакЮена, УКУ, НаУКМА, ТДМУ за підтримки *Centre for the Advancement of Faculty Excellence (CAFÉ)* Університету МакЮен (Канада).
- ключовою ознакою семінару є рефлексії (саморефлексії) усіх учасників-викладачів, узагальнення ними власних педагогічних практик та їх обговорення.

Викладацька майстерність і професійний розвиток викладачів

*Програма розвитку лідерського потенціалу університетів України (за підтримки Британської ради в Україні)

Візит професора Адама Лонгкрофта, декана з підтримки навчання та викладання університету Сент-Мері, Твікенгем.

За участі проф. Лонгкрофта відбулись інформаційні сесії, які розкривали тематику викладацької майстерності як стратегічного пріоритету вищої освіти, висвітлювали досвід Великобританії у створенні “дорожніх карт” з підтримки викладання і навчання на державному та університетському рівнях.

Викладацька майстерність і професійний розвиток викладачів

3. Поява ініціатив зі середовища викладачів

- Горизонтальні ініціативи
  - “Faculty development day” Центру сучасних іноземних мов;
  - Семінари від однієї освітньої програми для іншої
  - Робота автономних команд освітніх програм: огляд курсів та осмислення того, що планувалось і як втілилось.
- Запуск та підтримка формату відкритих зустрічей [#HigherEdTalks](#)
  - обговорення ідей про майбутнє вищої освіти;
  - відбулось обговорення на теми «Robot-Proof: Higher Education in the Age of Artificial Intelligence», «Чи малі університети можуть вигравати у великих?», «Як подолати хаос? Роздуми про університет як організовану анархію», «Екосистема університету: перспективи з огляду на місію».

Викладацька майстерність і професійний розвиток викладачів

4. Інвестиції в розвиток викладачів

- Професорські і викладацькі стипендії в УКУ, які включають грант для професійного розвитку;
- Стажування за кордоном через навчальні візити
  - Навчальна поїздка викладачів в Liberal Arts Colleges США (9 осіб, квітень 2019)
  - Стажування викладачів за програмою мобільності Еразмус+ (35 осіб у 2018-19 н.р.)

Викладацька майстерність і професійний розвиток викладачів

5. Служіння

- Щорічні форуми [INED](#) і Твори для 200-250 вчителів як майданчик для ділення досвідом викладання;
- Можливість участі зовнішніх учасників (із ЗВО, бізнесу, тощо) у відкритих заходах ЦеНІТ;
- Освітній блог ЦеНІТ: <http://ceit-blog.ucu.edu.ua/>
- # HigherEdTalks в УКУ

Суспільно-орієнтоване навчання

Освіта сьогодні – це більше, ніж просто передача знань. Це – вплив, який здійснює навчальний заклад на громади та країну загалом.

Існує великий запит на посилення цієї взаємодії, а отже – на освітній підхід, спрямований на формування академічних знань, практичних навичок та соціально відповідального ставлення через вирішення проблем у громаді і спільно з громадою.

У світі цей підхід відомий під назвою *Service Learning*.

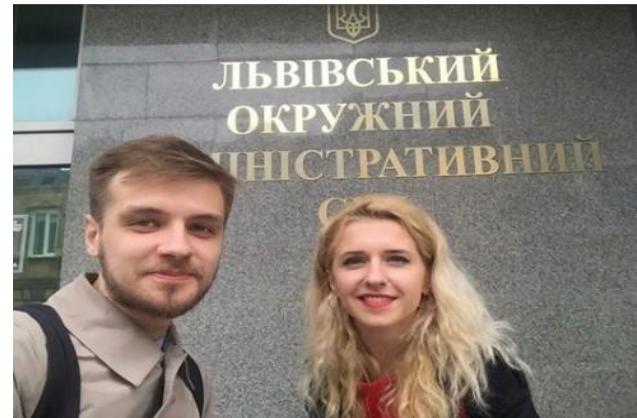

Суспільно-орієнтоване навчання

Група “Суспільно-орієнтоване навчання / Service-learning”

УКУ увійшов до світової спільноти SL та в межах своєї нової Стратегії УКУ-2025 «Університет, який служить» розпочинає впровадження цієї методології і педагогіки під назвою «Суспільно-орієнтоване навчання».

- ❖ **Більшість людей визнали, що ЦеНІТ працює не для себе, а для них.**
Попри те, що роботи додалося, викладачі зрозуміли користь сервісів від ЦеНІТ і усвідомили це, як допомогу.
  - ❖ **Важливо самим починати створювати власний продукт.**
Напр. освітній блог чи бази кейсових рефлексій над своїм досвідом.
  - ❖ **Важливо створити середовище для спілкування і рефлексії над досвідом один одного.**
  - ❖ **Варто орієнтуватися на кращих викладачів,** допомагати їм у їхніх потребах, бо саме вони виводять всіх інших за межі зони комфорту.
  - ❖ В окремих випадках, де керівник розуміє значення і потребу розвитку, виникають **практики навчання в межах підрозділу.**

Стратегічні цілі

«Найкращі викладачі для найкращих студентів»

«Університет, який служить»

Профіль УКУ 2025

УКУ стає одним з провідних експертних центрів підтримки і заохочення викладацької майстерності в Україні

УКУ стає одним з провідних ЗВО зі студентоцентрованого навчання в Україні

УКУ стає центром впровадження педагогіки *service learning* у Східній Європі

Що далі?

1. Створення культури та екосистеми підтримки і стимулювання якісного викладання

- a. цінність хорошого викладання
- b. структури, сервіси, що його підтримують
- c. середовище розвитку
- d. заохочення, відзначення кращих практик, викладачів
- e. політики та система зворотного зв'язку

2. Створення Центру підтримки навчання і викладання.

3. Розвиток Центру навчальних та інноваційних технологій.

Що далі?

4. Викладацькі майстерні, Тренінгові програми. Сертифікатна програма “Школа викладацької майстерності”.

5. Опіка над молодими фахівцями.

6. Заснування і підсилення горизонтальних міждисциплінарних автономних команд, які мислять про второпне викладання і мудрий педагогічний дизайн.

7. Впровадження педагогіки суспільно-орієнтованого навчання (*service learning*) на всіх освітніх програмах.

